

P7_TA(2010)0312

Romu stāvoklis Eiropā

Eiropas Parlamenta 2010. gada 9. septembra rezolūcija par romu stāvokli un pārvietošanās brīvību Eiropas Savienībā

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā ES Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 1., 8., 20., 21., 19., 24., 25., 35. un 45. pantu,
- ņemot vērā starptautiskās cilvēktiesības, jo īpaši Starptautisko Konvenciju par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu, Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu un Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par bērna tiesībām,
- ņemot vērā Eiropas konvencijas, kas aizsargā cilvēktiesības un pamatbrīvības, jo īpaši Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju (ECHR) un ar to saistīto Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, Eiropas Sociālo hartu un attiecīgos Eiropas Sociālo tiesību komitejas ieteikumus, kā arī Eiropas Padomes Pamatkonvenciju par nacionālo minoritāšu aizsardzību,
- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību 2. un 3. pantu, kuros noteiktas Eiropas Savienības pamattiesības un pamatprincipi, tostarp nediskriminēšanas un brīvas pārvietošanās principi,
- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 8., 9., 10., 16., 18., 19., 20., 21., 151., 153. un 157. pantu,
- ņemot vērā Parlamenta 2005. gada 28. aprīļa rezolūciju par romu stāvokli Eiropas Savienībā¹, 2006. gada 1. jūnija rezolūciju par romu sieviešu stāvokli Eiropas Savienībā², 2007. gada 15. novembra rezolūciju par to, kā piemērojama Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā³, 2008. gada 31. janvāra rezolūciju par Eiropas stratēģiju romu jautājumā⁴, 2008. gada 10. jūlija rezolūciju par romu uzskaiti pēc etniskās piederības Itālijā⁵, 2009. gada 11. marta rezolūciju par romu sociālo stāvokli un labāku piekļuvi ES darba tirgum⁶, kā arī 2010. gada 25. marta rezolūciju par otro Eiropas romu samitu⁷,
- ņemot vērā Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīvu 2000/43/EK, ar ko ievieš vienādas attieksmes principu pret personām neatkarīgi no rasu vai etniskās piederības⁸, Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvu 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai

¹ OV C 45 E, 23.2.2006., 129. lpp.

² OV C 298 E, 8.12.2006., 283. lpp.

³ OV C 282 E, 6.11.2008., 428. lpp.

⁴ OV C 68 E, 21.3.2009., 31. lpp.

⁵ OV C 294 E, 3.12.2009., 54. lpp.

⁶ OV C 87 E, 1.4.2010., 60. lpp.

⁷ Pieņemtie teksti, P7_TA(2010)0085.

⁸ OV L 180, 19.7.2000., 22. lpp.

attieksmei pret nodarbinātību un profesiju¹, Padomes 2008. gada 28. novembra Pamatlēmumu 2008/913/TI par krimināltiesību izmantošanu cīņā pret noteiktiem rasisma un ksenofobijas veidiem un izpausmēm², Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvu 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā³, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvu 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti⁴,

- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras publicētos ziņojumus⁵ par romu jautājumu, rasismu un ksenofobiju ES dalībvalstīs 2009. gadā, kā arī Eiropas Padomes cilvēktiesību komisāra *Thomas Hammarberg* ziņojumus,
- ņemot vērā 2007. gada decembra un 2008. gada jūnija Eiropadomes secinājumus, Vispārējo lietu padomes 2008. gada decembra sanāksmes secinājumus un Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju aizsardzības padomes 2009. gada 8. jūnijā Luksemburgā pieņemtos secinājumus par romu integrāciju,
- ņemot vērā to, ka virkne dalībvalstu, kandidātvalstu un citu valstu, kurās ir pārstāvēts ievērojams skaits Savienības iestāžu, 2005. gadā pasludināja „Romu integrācijas desmitgadi” un izveidoja Romu izglītības fondu,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta 2006. gada 24. oktobra rezolūciju par sieviešu imigrāciju: imigranšu loma un vieta Eiropas Savienībā⁶,
- ņemot vērā 2008. gada 16. septembrī Briselē notikušā pirmā Eiropas romu samita un 2010. gada 8. aprīlī Kordovā notikušā otrā Eiropas romu samita secinājumus,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas gaidāmo ziņojumu par ES stratēģiju romu integrācijai, kuru ir paredzēts pabeigt 2010. gada beigās,
- ņemot vērā ANO Rasu diskriminācijas izskaušanas komitejas 77. sesijas (2010. gada 2.–27. augustā) pieņemtos ieteikumus,
- ņemot vērā Eiropas Padomes Eiropas Komisijas pret rasismu un neiecietību 2010. gada 15. jūnijā publicēto „Ceturto ziņojumu par Franciju”,
- ņemot vērā romu integrācijas desmit vispārējos pamatprincipus,
- ņemot vērā Reglamenta 110. panta 4. punktu,

A. tā kā Eiropas Savienība ir dibināta, pamatojoties uz principiem, kas izklāstīti ES Pamattiesību hartā un ES līgumos, tostarp nediskriminēšanas principu, īpašām tiesībām uz

¹ OV L 303, 2.12.2000., 16. lpp.

² OV L 328, 6.12.2008., 55. lpp.

³ OV L 158, 30.4.2004., 77. lpp.

⁴ OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.

⁵ Ziņojums par rasismu un ksenofobiju ES dalībvalstīs 2009. gadā; Apsekojums attiecībā uz minoritātēm un diskrimināciju Eiropas Savienībā, Statistikas biroja aktuālie dati, ziņojums: Romu stāvoklis 2009. gadā; ES romu tautības pilsoņu situācija, pārceļoties un apmetoties uz dzīvi citās ES dalībvalstīs; Romu un klejotāju tautu dzīvošanas apstākļi Eiropas Savienībā: salīdzinošs ziņojums.

⁶ OV C 313E, 20.12.2006., 118. lpp.

ES pilsonību un tiesībām uz personas datu aizsardzību;

- B. tā kā šos principus īsteno ar minētajām Direktīvām 2000/43/EK, 2000/78/EK, 2004/38/EK un 95/46/EK;
- C. tā kā 10–12 miljoni Eiropas romu joprojām tiek sistemātiski smagi diskriminēti attiecībā uz izglītību (jo īpaši segregācija), mājokļiem (jo īpaši piespiedu izlikšanas no mājām un dzīves apstākļi, kas atpaliek no vispārējiem standartiem un bieži nozīmē dzīvi geto apstākļos), nodarbinātību (īpaši zems nodarbinātības līmenis) un vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei un citiem sabiedriskajiem pakalpojumiem un tā kā viņu politiskās līdzdalības līmenis ir pārsteidzoši zems;
- D. tā kā vairākums Eiropas romu iedzīvotāju kļuva par ES pilsoņiem pēc 2004. un 2007. gada paplašināšanās, tādējādi iegūstot ES pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā;
- E. tā kā īpaši neaizsargāti ir daudzi romi un viņu kopienas, kuri nolemj apmesties uz dzīvi citā Eiropas dalībvalstī, kuras valstspiederīgie viņi nav;
- F. tā kā vairākās dalībvalstīs, tostarp pavisam nesen Francijā, ir notikušas romu repatriācijas un izraidīšanas, kad valdība laikā starp 2010. gada martu un augustu piespiedu kārtā vai „brīvprātīgi” izraidīja simtiem romu, kuri ir ES pilsoņi;
- G. tā kā Francijas iestādes ir uzaicinājušas iekšlietu ministrus no Itālijas, Vācijas, Apvienotās Karalistes, Spānijas, Grieķijas, Kanādas un ASV, vēlāk arī no Beļģijas, kā arī Eiropas Komisijas pārstāvjus piedalīties sanāsmē, kas notiks septembrī Parīzē, lai apspriestu ES kompetencē esošus jautājumus, kas saistīti ar „imigrāciju” un brīvu pārvietošanos, bet uz kuru pārējās dalībvalstis nav uzaicinātas, un tā kā Itālijas iekšlietu ministrs ir paziņojis par nodomu panākt stingrākus ES noteikumus attiecībā uz imigrāciju un brīvu pārvietošanos, jo īpaši attiecībā uz romiem;
- H. tā kā šādas rīcības sekas ir bijusi romu stigmatizācija un vispārējs antičigānisms politikajā diskursā;
- I. tā kā Lilles administratīvā tiesa ir apstiprinājusi agrāku 2010. gada 27. augusta tiesas lēmumu, atceļot izsūtīšanas orderus septiņiem romiem, jo valsts iestādes nav pierādījušas, ka viņi „apdraud sabiedrisko kārtību”;
- J. tā kā Eiropas Parlaments ir atkārtoti aicinājis Komisiju izstrādāt ES stratēģiju romu jautājumā, ar kuru visā Eiropā tiktu veicināti vienlīdzīgu iespēju un sociālās integrācijas principi;
- K. tā kā ES rīcībā ir dažādi instrumenti, ko var izmantot romu atstumtības izskaušanai, piemēram, saistībā ar struktūrfondiem piedāvātā jaunā iespēja izmantot līdz 2 % no kopējā Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) finansējuma izdevumiem mājokļu jomā atstumto iedzīvotāju kopienām, kura stāsies spēkā 2010. gadā, vai arī pašreizējās iespējas, ko piedāvā Eiropas Sociālais fonds;
- L. tā kā progress romu diskriminācijas izskaušanā, garantējot viņiem tiesības uz izglītību, nodarbinātību, veselību, mājokļiem un pārvietošanās brīvību dalībvalstīs, ir bijis nevienmērīgs un lēns un tā kā dalībvalstīs vajadzētu palielināt romu pārstāvību valdības

strukturās un valsts pārvaldē,

1. atgādina, ka Eiropas Savienība pirmkārt ir kopiena, kuras pamatā ir vērtības un principi atvērtas un integrētas sabiedrības, ES pilsonības uzturēšanai un veicināšanai, jo īpaši aizliedzot visas diskriminācijas formas;
2. uzsver visu ES pilsoņu un viņu ģimeņu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties visā ES, kas atbilstoši līgumiem ir viens no ES pilsonības fundamentālajiem aspektiem un tiek īstenotas ar Direktīvu 2004/38/EK, kura visām dalībvalstīm jāpiemēro un jāievēro;
3. pauž dziļas bažas saistībā ar Francijas iestāžu, kā arī citu dalībvalstu iestāžu veiktajiem pasākumiem pret romiem un nomadiem, paredzot viņu izraidīšanu; mudina iestādes nekavējoties pārtraukt jebkuras romu izraidīšanas, kā arī aicina Komisiju, Padomi un dalībvalstis izvirzīt tādu pašu prasību;
4. uzsver, ka masveida izraidīšana ir aizliegta ar Pamattiesību hartu un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju un ka šādi pasākumi ir ES līgumu un tiesību aktu pārkāpums, kuru rezultātā notiek diskriminācija rases un etniskās piederības dēļ un tiek pārkāpta Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā;
5. pauž dziļas bažas jo īpaši par provocējošo un klaji diskriminējošo retoriku, kas romu repatriāciju laikā iezīmēja politisku diskursu, sagatavojot augsni rasistiskiem paziņojumiem un labējo ekstrēmistu grupu rīcībai; tādēļ atgādina politikas veidotājiem par viņu pienākumiem un noraida jebkurus apgalvojumus, kas saista minoritātes un imigrāciju ar kriminalitāti un rada diskriminējošus stereotipus;
6. šajā saistībā atgādina, ka Direktīvā 2004/38/EK pārvietošanās brīvības ierobežojumi un ES pilsoņu izraidīšana tiek uzskatīti tikai par izņēmumiem un šādiem pasākumiem ir noteikti konkrēti un skaidri ierobežojumi; jo īpaši lēmumi par izraidīšanu ir jāvērtē un jāpieņem individuāli, ņemot vērā personiskos apstākļus un nodrošinot procesuālās garantijas un pārsūdzību (28., 30. un 31. pants);
7. uzsver arī, ka saskaņā ar Direktīvu 2004/38/EK ekonomisko līdzekļu trūkums nekādos apstākļos nedrīkst būt par attaisnojumu ES pilsoņu automātiskai izraidīšanai (16. apsvērums, 14. pants) un ka pārvietošanās brīvības un uzturēšanās ierobežojumus, pamatojoties uz valsts politiku, sabiedrības drošību un sabiedrības veselību, drīkst noteikt, tikai vadoties pēc personas uzvedības, nevis pēc vispārējiem preventīviem apsvērumiem vai pēc etniskās vai nacionālās izcelsmes;
8. turklāt uzsver, ka izraidīto romu pirkstu nospiedumu ņemšana ir nelikumīga un ir pretrunā ES Pamattiesību hartai (tās 21. panta 1. un 2. punktam), ES līgumiem un ES tiesību aktiem, jo īpaši Direktīvām 2004/38/EK un 2000/43/EK, un šāda rīcība noved pie diskriminācijas etniskās vai nacionālās izcelsmes dēļ;
9. mudina dalībvalstis stingri ievērot savus ES tiesību aktos noteiktos pienākumus un izvairīties no nekonsekvences, piemērojot Brīvas pārvietošanās direktīvas prasības; atgādina, ka dalībvalstīm jau iepriekš ir izteikts aicinājums pārskatīt un atcelt tos tiesību aktus un pasākumus, kas tieši vai netieši diskriminē romus rases un etniskās piederības dēļ, un aicina Padomi un Komisiju uzraudzīt to, kā dalībvalstis, jo īpaši attiecībā uz romiem, piemēro līgumus un direktīvas par pretdiskriminācijas pasākumiem un pārvietošanās

brīvību, un veikt vajadzīgos pasākumus, t.i., uzsākt pārkāpumu tiesvedību to neievērošanas gadījumā;

10. uzskata, ka romu stāvoklis Eiropā nekādi nevar ietekmēt ne Rumānijas un Bulgārijas gaidāmo pievienošanās Šengenas zonai, ne arī to pilsoņu tiesības;
11. ar nožēlu atzīmē, ka Eiropas Komisijas kā līgumu sargātājas reakcija ir bijusi novēlota un nepilnīga, lai pārbaudītu dalībvalstu pasākumu atbilstību ES primārajiem tiesību aktiem un ES tiesību aktiem, jo īpaši minētajām direktīvām par nediskriminēšanu, pārvietošanās brīvību un tiesībām uz personas datu aizsardzību; atkārtoti pauž bažas saistībā ar sekām, kādas var būt pašreizējam pienākumu sadalījumam attiecībā uz romu politiku starp Komisijas locekļiem, un prasa izveidot stingru horizontālu koordināciju, lai garantētu savlaicīgu un efektīvu reaģēšanu nākotnē;
12. aicina Komisiju stingri aizstāvēt ES Pamattiesību hartā un ES līgumos minētās vērtības un principus, kā arī nodrošināt ātru reaģēšanu, sniedzot pilnīgu analīzi par situāciju Francijā un visās dalībvalstīs par romu politikas atbilstību ES tiesību aktiem, tostarp pamatojoties uz NVO un romu pārstāvju sniegto informāciju;
13. pauž dziļas bažas, ka, neraugoties uz jautājuma steidzamību, Komisija līdz šim nav atbildējusi uz Parlamenta 2008. gada janvāra un 2010. gada marta lūgumiem sagatavot sadarbībā ar dalībvalstīm Eiropas stratēģiju romu jautājumā; atkārtoti aicina Komisiju izstrādāt visaptverošu Eiropas stratēģiju romu integrācijai;
14. uzskata, ka ES un visas dalībvalstīs ir kopīgi atbildīgas par romu integrācijas veicināšanu un ka tādēļ ES līmenī nepieciešama visaptveroša pieeja ES romu stratēģijas formā, pamatojoties uz Kordovā notikušajā otrajā Eiropas romu samitā pieņemtajām saistībām, kas ir šādas:
 - romu jautājumu iekļaušana Eiropas un dalībvalstu valstu politikā attiecībā uz pamatbrīvībām un aizsardzību pret rasismu, nabadzību un sociālo atstumtību;
 - ceļveža uzlabošana integrētās platformas romu integrācijai izveidei, kā arī galveno prioritāro mērķu un rezultātu noteikšana;
 - finansējuma nodrošināšana romiem ar pašreizējiem ES finanšu instrumentiem un palīdzība viņu sociālās integrācijas uzlabošanai, sekojot, kā tiek izlietoti resursi; jaunu kritēriju ieviešana, lai nodrošinātu finansējuma izlietojuma labāku atbilstību romu situācijai;
15. pauž dziļu nožēlu par politiskās gribas trūkumu, ko dalībvalstis izrādīja otrajā Eiropas romu samitā, kuru apmeklēja tikai trīs ministri, un aicina dalībvalstis atbalstīt konkrētus pasākumus, lai īstenotu saistības, ko uzņēmas prezidentūras trijotne, parakstot Romu samita kopējo deklarāciju;
16. uzskata, ka ir svarīgi izstrādāt kompleksu attīstības programmu, kura vienlaikus būtu vērsta uz visām saistītajām politikas jomām un ļautu veikt tūlītēju intervenci geto rajonos, kuros notiek cīņa ar nopietnām strukturālām nepilnībām; aicina Komisiju un dalībvalstis darbības programmu īstenošanas procesā nodrošināt vienlīdzīgu iespēju stingru ievērošanu, lai projektu īstenošana tieši vai netieši neveicinātu romu segregāciju un atstumšanu; uzsver, ka 2010. gada 10. februārī Parlaments pieņēma ziņojumu par Eiropas Reģionālās attīstības

fondu attiecībā uz nelabvēlīgos apstākļos esošu kopienu atbalstam paredzētas mājokļu intervences atbilstību, un prasa steidzami īstenot pārskatīto regulu. lai dalībvalstis varētu efektīvi izmantot šo iespēju;

17. prasa efektīvi īstenot politiku, kas ir vērsta uz to romu sieviešu stāvokļa uzlabošanu, kuras cieš no dubultās diskriminācijas — kā romu tautības pārstāves un kā sievietes; tādēļ aicina Komisiju un dalībvalstis sadarbībā ar NVO rīkot romu sievietēm un plašai sabiedrībai informācijas kampaņas un nodrošināt attiecīgo noteikumu pilnīgu īstenošanu, lai mazinātu diskriminējošās kultūras ierāžas un patriarhālo lomu modeļus, izvairītos no polarizācijas, prevalējošiem seksistu stereotipiem un sociālās stigmatizācijas, kas veicina vardarbību pret sievietēm, un lai nepieļautu vardarbību ierāžu, tradīciju vai reliģisku uzskatu dēļ;
18. izsaka bažas saistībā ar romu piespiedu repatriāciju uz valstīm Rietumbalkānos, kur viņiem var nākties saskarties ar bezpajumtniecību un diskrimināciju; aicina Komisiju, Padomi un dalībvalstis nodrošināt, ka tiek ievērotas romu pamattiesības, piemēram, nodrošinot attiecīgu palīdzību un uzraudzību;
19. mudina Padomi pieņemt kopēju nostāju par finansējumu no struktūrfondiem un pirmspievienšanās fondiem, apliecinot Eiropas politisko apņēmību veicināt romu integrāciju, un nodrošināt romu integrācijas vispārējo pamatprincipu ievērošanu, pārskatot attiecīgās rīcības programmas arī nākamajam plānošanas periodam; mudina Komisiju analizēt un izvērtēt pašreizējo sociālo ietekmi ieguldījumiem no pirmspievienšanās un struktūrfondiem nelabvēlīgos apstākļos esošu grupu atbalstam, izdarīt secinājumus un izstrādāt jaunas stratēģijas un noteikumus, ja tas šajā jomā ir nepieciešams;
20. prasa ES un dalībvalstīm mobilizēt attiecīgu finansējumu romu integrācijas projektiem, uzraudzīt šā finansējuma sadali starp dalībvalstīm, finansējuma izmantošanu un to, vai projekti tiek pienācīgi īstenoti, kā arī novērtēt projektu efektivitāti un aicina Komisiju un Padomi izstrādāt ziņojumu par šo jautājumu kopā ar attiecīgiem priekšlikumiem;
21. mudina ES iestādes iesaistīt romu kopienas no viszemākā līmeņa līdz starptautisku NVO līmenim visaptverošas romu politikas izstrādes procesā, aptverot visus aspektus, kas saistīti ar plānošanu, īstenošanu un uzraudzību, kā arī izmantot pieredzi, kas gūta „Romu integrācijas desmitgadē no 2005. līdz 2015. gadam”, EDSO rīcības plānu un Eiropas Padomes, Apvienoto Nāciju Organizācijas un Eiropas Parlamenta rekomendācijas;
22. aicina atbildīgo komiteju sadarbībā ar dalībvalstu parlamentiem un pēc konsultēšanās ar Pamattiesību aģentūru, kurai vajadzētu sagatavot ziņojumu, kā arī NVO un iestādēm, kuras nodarbojas ar cilvēktiesību un romu jautājumiem, būt lietas kursā par šo jautājumu un sagatavot ziņojumu par romu situāciju Eiropā, par pamatu ņemot iepriekšējās Parlamenta rezolūcijas un ziņojumus; ES līmenī vajadzētu izveidot vienādranga novērtēšanas mehānismu, lai uzraudzītu un nodrošinātu dalībvalstu rīcības atbilstību;
23. mudina dalībvalstis strikti ievērot to saistības sakarā ar Starptautisko konvenciju par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu, nekavējoties apstiprinot ANO Rasu diskriminācijas izskaušanas komitejas 77. sesijā pieņemtās rekomendācijas;
24. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, dalībvalstu un kandidātvalstu valdībām un parlamentiem, Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājam, Eiropas Padomei un EDSO.